

UKEN SOM GIKK (5. - 11. okt.)

På vestfronten samler interessen seg fortsatt om operasjonene på nordflanken, og da særlig om de to tyngdepunkter Aachen og Nijmegen-avsnittet. Ved Nijmegen-Arnhem har selve kampvirksomheten riktignok ikke vært så bemerkelsesverdig i det siste, men mange tegn tyder på at det her foregår en ganske kraftig oppladning. Det er også interessant å legge merke til at det i dette avsnitt har funnet sted en kraftforskyvning nordover, idet amerikanske tropper har overtatt den sørlige del av britenes sektor, hvilket vil si at britene får til disposisjon større styrker enn tidligere pr. fem-kilometer. Alt tyder på at planen om et gjennombrudd over Lek mot den vestfalske slette ikke er oppgitt, selvom det første forsøk ved Arnhem ikke førte fram.

I nær operativ sammenheng med forberedelsene i Nijmegen-avsnittet må man se amerikanernes voldsomme offensive virksomhet ved Aachen, og det er meget som taler for at de to sektorer vil komme til å spille en liknende rolle som Caen-St. Lo i Normandislagets første fase, bare det at det derne gang er vel så sannsynlig at det blir amerikanerne ved Aachen som har fått seg tildelt den oppgave å bli den "arbeidende fløy", som når øyeblikket er inne gjør gjennombruddet og foretar omfatningen av fiendens flanker.

Den amerikanske 1. arme har i ukens løp oppnådd betydelige resultater tross det desperate tyske forsvar i Aachen-avsnittet. En rekke landsbyer som Merksteim, Alsdorf, Blumerts og Hesweiler er erobret, og det ser ut til at man har kunnet gjøre et dypt innbrudd, om ikke et gjennombrudd av Vestvellers hovedverker i dette avsnitt. Selve byen Aachen er blitt gjennstand for en dobbelt omfatning, og den 10. okt. lukket knipetangens kjever seg definitivt om byen. Kommandanten fikk et ultimatum, hvis tidsfrist utløp den 11. om formiddagen; han fikk valget mellom å kapitulere eller å få byen utslettet. Oppfordringen til å kapitulere ble ansett, og et voldsomt konsentrisk artilleriild og et nytt luftbombardement satte inn, samtidig som det er gatekamper i forstedene, hvor amerikanerne bl.a. sender inn mot tyskerne spervogner fullastet med sprengstoff.

Den britiske korridor gjennom Nederland er ytterligere utvidet mot nord og vest (i retning av Hertogenbusch og Tilburg, som engelskmennene står 4 km fra). Størst interesse knytter det seg imidlertid til kanadiernes be-
trepoiser for å ronse Scheldemunningen, slik at de allierte kan ta i bruk Antwerpens store, intakte havn. De kanadiske bruhodar på nordbredden av Leopoldkanalen er forenet til en sammenhengende front hvor det øves et økende press på tyskerne, som dessuten er blitt angrepet i ryggen ved en kanadisk landgang den 9. okt. på Scheldemunningens sørbred, 8 km vest for Terneuzen. Nordenfor munningen er kanadiere rykket fram til det smale eid som forbinder halvøya Beveland med fastlandet og står like foran Bergen og Zoon. Samtidig representerer oversvømmelsene på Walcheren og kraftige luftangrep der et økende press på de tyske styrker. Alt i alt befinner det seg i traktene om Scheldemunningen ca. 30 000 tyskere, hvis retrettveier til lands er fullstendig avskåret og hvis muligheter for evakuering sjøveien er høyst problematiske. Tyskerne yter imidlertid ennå en forbitret motstand, fullt klar over den strategiske betydning av Antwerpens havn.

I Moselle-avsnittet har den 3. amerikanske armé hatt en del framgang mellom Metz og Nancy, men den ventede store høstoffsensiv er ennå ikke kommet igang for alvor her. Forøvrig er vestfronten f.t. preget av den voldsomme opprykning av tyskernes fremre og bakre linjer gjennom luftbombardementer i hittil ukjent målestokk (se nedenfor).

Østfronten er preget av en meget livlig og vellykket aktivitet på fløyene, i Baltikum og Ungarn. Etter opprensningen i Estland satte russerne igang en storstilet offensiv over hele fronten i Latvia og Litauen, og kunne den 9. okt. melde om et avgjørende gjennombrudd. Det synes senere å ha utviklet seg til en fullstendig katastrofe for det tyske forsvar, idet den røde ar-

me har brutt igjennom til Östersjøen både nord og sør for Memel, bl.a. ved Kurisches Haff, 12 km fra den østpreussiske grense. Lengre sørøst står russerne 30 km fra Tilsit, og i nord rettes det voldsomme angrep mot Libau og Riga, likesom landgangen på Ösel har ført til meget vesentlige resultater. Slik stillingen er nå, befinner de tyske baltiske armeer seg i en overordentlig utsatt stilling, avskåret som de er fra sin landverts forbindelse med hjemlandet. Det dreier seg om i alt 150 000 mann som er henvist til en høyst usikker evakuering sjøveien, med få brukbare havner, knapp tonnasje og utsatt for den russiske östersjöflåtes angrep.

I Ungarn har den russiske frammarsj i det siste ikke vært mindre sensasjonell. Over bred front har det funnet sted et gjennombrudd av de tysk-ungarske stillinger, og et stöt fra Oradea Mare (Grosswardein)-avsnittet over Szolnok har ført russerne fram til vestbredden av Tisza (Theiss) og til et punkt bare 80 km fra Budapest. Lengre nord står russerne ved Debrecen, hvis jernbaneforbindelse med hovedstaden er avbrutt, og i sør støter de fram over Szeged. Alt tyder på at vi nå er vitne til et fullstendig sammenbrudd av forsvaret i Ungarn, og en utvikling i likhet med den som fant sted i Romania i august ville ikke overraske. Situasjonen virker særlig truende for tyskerne når man tar med i betraktning den store partisannæring i Sloveki og det russiske trykk her gjennom passene i Beskidene. Sammen representerer de to offensiver en regulær, voldig knipetang-operasjon mot Ungarn og Slovakia, og et tysk sammenbrudd her kan snart få overordentlig vidtrekkende følger, idet det åpner veier for russerne til Østerrike og "den böhmiske bastion", strategiske posisjoner av avgjørende betydning under sluttkampen mot Tyskland.

I Jugoslavia har russerne og Titos styrker hatt ytterligere framgang under offensiven mot Beograd, som behersker tyskernes viktigste reträttlinje fra Balkan. Angripene står nå bare 14 km fra den jugoslaviske hovedstad, og jernbanene Nijs-Beograd og Beograd-Budapest er avskåret. De ca. 20 tyske Balkan-divisjoners muligheter for å ta seg tilbake til de tyske hovedstyrker må etter dette - og etter utviklingen i Ungarn - anses som meget ringe.

I Hellas og Albania har det funnet sted en britisk landgang av større dimensjoner. Patras, Nauplion og Korinth er besatt, det samme gjelder en rekke av øyene.

I Finland fortsetter kampene mellom tyskere og finner i nord. Tyskerne gjorde et forsøk på å ta tilbake Torned og Keml, men begge byer er nå fast i finnes hender, og framrykningen fortsetter mot tyskernes hovedbasis i Rovaniemi.

For Norges strategiske stilling har Finlands kapitulasjon fått stor betydning. Man regner at det fra før av befant seg tyske styrker i Norge på til sammen ca. 200 000 menn. Til dem kommer ca. 100 000 menn, hvis eneste retrettvei går gjennom Norge, likesom det er ca. 25 000 tyske sivile og ve 50 000 krigsfanger i Norge. Det er naturligvis at viktig mål for de allierte å hindre disse styrker eller noe vesentlig del av dem å komme tilbake til Tyskland og nyttiggjøres i forsvaret der. Det er bakgrunnen for den advarsel den allierte overkommando sendte ut den 11. okt. om at alle fartøyer som går i norske farvann, uansett størrelse og art, vil bli angrepet. Månsikten er å lamslå all sjøverts trafikk i disse farvann, idet man under de rådende tonnasjeforhold må regne med at en ganske vesentlig del av fartøyene går i tysk interesse, og det er praktisk umulig å skjelne mellom fiskebåter, fartøyer i tysk eller norsk fart osv. Det er klart at dette skritt vil kunne få meget følelige følger for vår forsynings-situasjon. Det minner igen om at vi er inne i krigens alvorlige slutfase, som kan kreve offer av alle, stridende som ikke-stridende.

På det politiske område knytter interessen seg først og fremst til Churchill's og Edens besök i Moskva som ble medt den 10. okt. Forhandlingene

dreier seg bl.a. om den avsluttende offensiv mot Tyskland, om det polsk-russiske spørsmål og om forholdene på Balkan, hvor vestallierte og russiske tropper snart vil møtes. Fra konferansen i Dumbarton Oaks (USA), hvor de fire stormaktene har forhandlet om etterkrigstidens sikkerhetssystem, er det sendt ut en meddelelse om de foreløpige planer for en organisasjon som skal erstatte Folkeforbundet. Vi skal senere komme nærmere tilbake til den.

Krigen i Luften: Uken åpnet med den største all. luftaktivitet siden krigen begynte; under vedholdende og kraftige angrep, dag og natt, ble det i løpet av 69 timer (mellem torsdag og lørdag) kastet ned 30 000 tonn bomber mot Tyskland. I løpet av de 24 timer som gikk ut lørdag kveld angrep over 8000 all. fly Tyskland og tyske mål. 4800 tunge bombefly ledsaget av 2000 jagere var over Tyskland i samme tidsrom og ytterligere 2000 maskiner støttet operasjonene i Holland. De all. styrker angriper fra England, Frankrike, Italia og Russland, og de oppnår derved en effektiv spilletale av det tyske jagerforsvar. Luftwaffe har ikke nok jagere til å holde de all. masseangrep borte og kan ikke engang begrense dem. Tyskerne kan heller ikke sette sin lit til været, da de all. bombeflys instrumentsikter også tillater bombing fra stor høyde i usikkert vær. Hvert angrep skjer over et ganske kort tidsrom, og dette gjør bombing mer effektiv enn et artilleribombardement. Ved siden av den konsentrerte bombing av industri- og transportnåler merker vi oss den spesielle teknikk RAF har utviklet i ødeleggelsen av demninger og diker. I forrige uke tårnla de engelske flygere mange kilometer av Dortmund-Ems-kanalen, og i denne uken har en ny Möhne-katastrofe rammet Tysklands vannveier ved sprengningen av de store dammer i Øvre Rhinen ved Kembs, n.v. for Basel. Den betydningsfulle og varige virkning som ødeleggelsen av disse reguleringsdammer får for Tysklands samferdsel er uoverskuelig, og disse resultater oppnås ved innsats av ganske små styrker. Ved Kembs ble således dammen ødelagt av 13 Lancasterfly uten tap. Øya Walcheren som har en strategisk viktig beliggenhet ved innløpet til Antwerpen, har RAF også delvis satt under vann ved å bombe dikene rundt øya. Det britiske flyvåpen har i denne uke reddet at RAF siden krigen begynte i alt har kastet 600 000 tonn bomber, hvorav 300 000 tonn mot Tyskland. Av disse er 120 000 tonn kastet i 1. halvår 1944. Mange beregninger er gjort om hvor lenge tyskernes krigsindustri og samferdselssystem kan tåle den allierte bombing uten å bryte sammen og hvor lenge det tyske folks moral vil holde. Det har vært hevdet at dersom de allierte kunne legge 60 større tyske byer i grus, ville tyskerne bli nødt til å strekke våpen. Med den nåværende takt i bombing er det meget som taler for at dette mål kan nås før.

Ukens statistikk: Okt. 5. Under nattangrep mot Vesttyskland ødelagges RAF 47 lokomotiver, 414 jernbancvogner og bryter jernbanelinjer på 66 steder; mineutlegging bl.a. i Oslofjorden, 4 fly savnes. 1000 tunge am. bombefly med sterk jagereskorte angriper jernbanenål i Köln og Rheins og flyplasser ved Hanndorf, Faderberg, Lippstadt og Münster-Laddenheide i Rhinland, 2 tyske jagere viste seg og ble skutt ned, 14 tyske jagere ødelagt på bakken 13 bombere + 5 jagere savnes. Am. Liberators angriper igjen oljecentralen Balikpapan på Nederlands Borneo, 40 jap. Zero jagere går opp til forsvar, 19 skutt ned, am. tap 7 bombefly. Okt. 6. Store RAF bombestyrker kaster om natten 350 000 brannbomber + 2 tonn sprengbomber mot jernbaneknutepunktet Saarbrücken, store branner, andre br. fly mot mål i Vesttyskland & Berlin, Rhennania oljeraffinerier i Harburg og flyplasser ved Hamburg og sjøflybasis i Pommern hvor 39 sjøfly ble ødelagt. Over Berlin 100 tyske jagere opp, ellers ingen jagermotstand. 20 tyske jagere skutt ned, 19 am. bombere + 10 jagere savnes. RAF angriper med tunge bombefly og jagere synt. oljecentral i Ruhr. 13 br. Lancasters ødelegger Kemsdammen ved Øvre Rhin med 6 tonn bomber. Taktiske styrker fra baser bak fronten foretar 1500 innflyvninger mot tyske mål i Holland. Luftwaffe gikk opp med ialt 100 jagere, 7 tyske fly skutt ned, 5 all. maskiner savnes. Okt. 7. 1000 tunge br bombefly angriper om natten Dortmund (1500 tonn), Bremen (1000 tonn), Berlin og Ludwigshafen, store branner, 12 maskiner savnes. 1400 tunge am. bombefly + 1500 jagere angriper synt. oljecentral i Ruhr, Krupp tankfabriker i Hagelburg, lokomotivfabriker i Kassel, depoter og flynoterfabriker

i Leipzig og Stettin. 700 tunge RAF bombefly angriper Emmerich og Kløve i Stegfridlinjen, 200 tunge br. bombefly angriper og kaster hundrevis av tonn bomber mot diker på Walcheren. Fra Italia angriper 800 tunge am. bombefly med jagereskorte oljeraffinerier i Wien, jernbanenål i Budapest og flyplasser i Ungarn. Am. skjöt ned 49 tyske fly, egne tap 51 bombere + 15 jagere. Russiske fly foretar hardt angrep mot Kovel og Breslau. 200 am. bombefly angriper den jap. garnison (60.000) mann på Rabaul, nytt angrep mot Balikpapan. Okt. 8. Store taktisk styrker fra det am. 9. flykorp angriper tyske flyplasser bak Stegfridlinjen, 64 tyske fly skutt ned og 49 skadet, 300 all. lette bombefly angriper broer og depoter bak de tyske linjer i vest. Okt. 9. 1100 tunge am. bombefly + 1000 jagere angriper Schweinfurt, Koblenz og Mainz, ingen jagermotstand, 2 tyske fly ødelagt, egne tap 5 bombefly + 3 jagere. Mosquitos og Beaufighters senker 2 middelstore handelskip under angrep på tysk konvoi utenfor Norskekysten. Alle maskinene valgte tilbake, (tyskerne lyver og sier at de skjöt ned 9 br. fly, men innrømmer tapet av fartøyene). Tyske sambandslinjer i Hellas og Albania bommet av all. fly fra Italia. Okt. 10. Store styrker Halifax bombefly med nattjagereskorte angriper stål- og trafikksentret Bochum og Wilhelmshafen, store branner, 7 maskiner savnes. Tunge bombefly angriper de yttere forsvarsværker ved Bologna, Riga og Libau bombet. Okt. 11. Amerikanske flåte- og flystridskrefter angriper Riu-kiu-øyene mot Japan og Formosa, 12 japanske handelskip senket og ytterligere 26 senket eller skadet, 89 japanske fly skutt ned. Amerikanske tapte ingen krigsskip og bare få fly. Nytt amerikansk angrep mot Balikpapan. Mosquitos nattangrep mot Köln og amerikanske fly bomber om dagen Köln og Koblenz.

- 0 -

Flyangrepet på Bergen nylig var rettet mot den store tyske ubåtbasis i Laksevig. 6 ubåter ødelagt, 1 titusenttonner og 2 andre skip senket, en flytedekk og et reparasjonsverksted ble totalt ødelagt, likesom det ble anrettet betydelig skade på andre viktige tyske anlegg. Desverre gikk også mange norske menneskeliv tapt, man regner med 100-200, bl.a. en rekke barn på Hølen skole som ligger bare 150 meter fra ubåthavna og som luftvernmyndighetene visstnok hadde nedlagt innsigelse mot ble benyttet som skole. Ubåthavna i Bergen er nå en av tyskernes aller viktigste baser for denne krigføring. Tidligere hadde de sine hovedbaser på den franske Atlanterhavskyst, i Brast, Lorient, St. Nazaire og La Palice. Nå er de satt ut av spillet, og på grunn av den britiske hjemmeflåtens operasjoner i Nordsjøens trange farvann er det meget vanskelig effektivt å utnytte basene i Helgelandsbukta. Som brukbare utgangspunkter for ubåt-operasjoner i Nordsjøen og Atlanterhavet gjenstår de bare basene i Norge, (Bergen og Trondheim), hvorfra det er lettere å komme ut i åpen sjø. - Som vanlig, har tyskerne også i Bergen bygget opp sine krigsviktige anlegg så nær innbyggerne hjem og arbeidsteder at den allierte - nødvendige - bombing desverre også går ut over sivilbefolkningen. - 0 -

De nåværende norske offiserer er nå i faresonen. Det er derfor gått ut parole om at alle krigsskoleutdannede offiserer som fremdeles er på fri fot, skal gå i dekning og holde seg i dekning inntil videre. Det gjelder både værnepliktige og fastlønte offiserer. I en annen parole innskjerpes taushetsplikten ikke bare overfor sjøfolk og militære, men også overfor hjemmefronten. Det er bedre å holde munnen lukket å la folk tro at du er en tosk, enn å åpne den og gjøre det klart at du er det. - 0 -

Den franske regjering har besluttet å utvide den rådgivende forsamling til ialt 246 medlemmer, 149 for motstandsbevegelsen hjemme, 25 for motstandsbevegelsen ute, 60 fra det gamle parlament og 12 fra Imperiet. Den utvidede forsamling vil ha sitt første møte den 7. november.

- 0 -

Distribusjonen av de fr. aviser er lagt opp etter en stråleformet plan. Det som det gjelder er å få laget hver eneste linje i strålebunten så lang som mulig, slik at det område som dekkes blir så vidstrakt som mulig. På den måten håper vi å kunne få dekket hele landet med et nett av strålebunter. Har du gjort alt du kan for å føye nye lodd til linjen av Jesere?

Frankrike på skilleveien.

Et av de mest fremdrivende trekk i den nazistiske "nyordning" av Europa var samarbeidet mellom Vichy og Berlin. Neppé i noe annet besatt land var defaitismen i den første tid så sterk som i Frankrike, fordi sammenbruddet var så totalt, skuffelsen så stor. Og ikke i noe annet land - enkelte av vasallstatene kanskje unntatt - var det så mange quislinger blant de slivets og politikkenes ledende menn. Berlin utnyttet dette til siste øst og forsøkte å gi inntrykk av at Frankrike nærmest var blitt medkrieger på tysk side. - her kunne de også støtte seg på ganske sterke anti-britiske strømninger innen visse franske kretser. Etersom nazistene avslørte sin sanne karakter og håpet om alliert seir igjen ble levende, føre gikk det imidlertid en forandring. Quislingene - collaborationistene - ble en isolert gruppe; de likegyldige og selvoppgitte ble fiendtlige overfor tyskerne og Laval, og de aktive bygget opp en av Europas mest imponerende motstandsorganisasjoner både politisk og militært. De militære begivenheter i sommer har utvetydig vist at Vichy var en myte, at det franske folk som alle andre folk i Europa har sagt nei til nazismen. Laval-Pétain-regimet er feid bort fra Jordens overflate. De Gaulle og motstandsbevegelsen har makten.

Men hva vil det si? Hvilken retning kommer den politiske utvikling i Frankrike til å ta? Hvordan vil det franske folk reagere på de erfaringer nederlaget, kampen og seieren har gitt det?

Spørsmålet er overordentlig interessant og viktig for bedømmelsen av Europas politiske framtid overhodet, men desverre foreligger det hittil bare et nok så sparsomt materiale å dømme etter. For det første har Frankrike hittil i overveifende grad vært opptatt av den militære innsats og det presserende gjenreisningsarbeid, det har vært lite av tid og krefter tilovers for en politisk debatt. For det annet er det p.g.a. de mange reiser og korrespondentenes arbeid, forholdsvis lite vi har fått høre om utviklingens politiske side.

En ting synes imidlertid klar: Kampen har utløst meget sterke krefter i det franske folk. Den folkereisning man opplevde i Paris da de allierte tropper nærmet seg byen og de nådeløse oppgjør med quislingene viser at den lenge oppdemmede politiske energi i de franske masser har en voldsom makt. Spørsmålet er hvilken retning den kommer til å ta, hvor raskt og hvor lett den vil la seg kanalisere så den kan utnyttes i gjenreisningsarbeidet på en positiv, byggende måte. De gamle bånd og stengsler ble sprengt som av en uimotståelig naturkraft; det gjaldt ikke bare naziststyret og dets tiltak, men også meget av det som den provisoriske de Gaulle-regjering hadde forberedt. Den fri presse var således med et slag en faktor, det trengtes ingen lovbestemmelser for å gjøre slutt på quisling-pressen, den forsvant som ved et tryllelag og den fri meningsutveksling kom igang rent spontant, uten hensyn til Alger-regjeringens mange regulerende forordninger.

Når det gjelder de politiske forhold, synes det som om det har foregått en ganske markert forskyvning til venstre. De gamle ledere er for en stor del borte, de nye er yngre folk som er herdet i motstandsbevegelsens skole og ikke vikler tilbake for radikale løsninger, og det er betegnende at den Paris-avis som har det største opplag for tiden, er den kommunistiske L'Humanité med 200 000, deretter kommer sosialdemokratenes Populaire med 160 000, mens de øvrige tolv aviser i byen har et samlet opplag av 120 000. Situasjonen er imidlertid ikke så enkel som disse kjennsgjeringer synes å antyde. For det første må man huske på at Paris ikke er Frankrike; hovedstaden med sitt mer lettbevegelige gemytt lar seg langt raskere enn de mange millioner småbønder rive med av en politisk strømning. For det annet er mange av de radikale krav, f.eks. om nasjonalisering av nøkkelindustriene, mer bestemt av patriotiske standpunkter enn av noen prinsipiell forkjærlighet for sosialisme og offentlig drift. Nasjonaliseringen er i første rekke et middel til å straffe quislingene som det fantes mange av både i industrien og storfinansien. For det tredje er den store tilslutning til kommunistene i øyeblikket bestemt mer av nasjonale enn av sosiale

overveielser; man ser ikke først og fremst partiet som en sosial-revolusjonær retning, men som den mest aktive gruppe innenfor motstandsbevegelsen. Kyndige fækttagere mener at partiet heller ikke kommer til å vende tilbake til sin politikk fra tiden før 1939; det blir neppe igjen noen uforsonlig revolusjonær, internasjonalistisk sekt, men blir nasjonalt og reformistisk, og kommer antakelig til å spille omtrent samme rolle som sosialdemokratene etter 1918, som venstrefløyen i demokratiske koalisjoner.

At det imidlertid har funnet sted en forskyvning til venstre av fransk politikks tyngdepunkt er neppe tvilsomt. Et meget interessant spørsmål i denne forbindelse reiser seg: Hvilken rolle kommer de Gaulle og "gaullismen" til å spille? De Gaulle hørte opprinnelig til de reaksjonære og har utvilsomt på mange måter hullet til autoritære prinsipper, villet spille "den sterke mann", men meget tyder på at han i de senere årene har utviklet seg i demokratisk retning, lært seg å samarbeide og ikke bare kommandere. Generalens personlige popularitet i Frankrike er overordentlig stor, han er personifikasjonen av den seierrike motstandsbevegelse, den ubestridte leder av frihetskampen. Men skulle han vise tegn til å leke med diktaturet, vil hans rolle snart være utspilt. Gaullismen har til nå virket samlende, fordi den symboliserte motstandsviljen, men den har ikke representert noe politisk syn. Det store spørsmål er om den kan utvikle seg til et politisk parti, det samlende, ledende parti i gjenreisningens Frankrike.

På dette spørsmål foreligger det ennå ikke noe svar, og det er vanskelig å lese seg til utviklingstendensene i de Gaulles taler eller i det som foreligger om de gamle partiers politikk. Foreløpig er makten konsentrert hos de Gaulle. Det gamle deputertkammer og president Lebrun (som aldri formelt er gått av og som nå befinner seg i det befrikk Frankrike) er slått til side - bl.a. fordi så mange av de gamle politikere har kompromittert seg på den ene eller den annen måte - og makten ligger hos de Gaulle og hans provisoriske regjering, hvor motstandsbevegelsens representanter er de ledende. Avklaringsprosessen vil sikkert ennå ta tid, men ettersom Frankrike faller til ro etter invasjonen og krigshandlingene forlegges til utenfor dets grenser, må gjenreisningsarbeidet komme inn i fastere former og det vil igjen si at det franske folk må ta politiske avgjørelser. Selv om forholdene i Norge delvis er forskjellige, er det grunn til å følge utviklingen med den mest våkne interesse. Franskmennene er på mange måter et politisk begavet folk, og det vil i tilfelle ikke være første gang de peker på nye veier i statskunsten.

- 0 -

Forsyningsproblemane.

Det er all grunn til å se i øynene at forsynings-situasjonen her hjemme kan bli kritisk både nå i krigens slutfase og i tiden like etterpå. Den allierte overkommando gav forleden beskjed om at alle skip i norsk farvann - uansett størrelse eller art - vil bli senket. Det er ikke mulig for flygerne å se forskjell på f. eks. norske ruteskip og tyske troppetransportskip, og det er en militær nødvendighet å stanse all trafikk mellom Norge og Tyskland. De tyske troppene i landet vårt må kokes inne, settes ut av spillet i sluttkampen om Tyskland. For oss betyr det bl.a. at vi ikke lengre kan gjøre regning med tilførsler utenfra og at våre fiskere ikke kan gå ut. Situasjonen blir forverret ved at tyskernes levnetsmiddel-rekvisisjoner blir stadig større og ved at transportapparatet vårt er overbelastet og delvis ødelagt. Hvis det enn videre kommer til kamphandlinger her i landet, vil antakelig matvaretransporten for en stor del stanse opp, særlig vil det være vanskelig å bringe forsyninger frem til de større byene. Og det vil ta noen tid før forsyningene begynner å ströme inn fra utlandet. - Disse forhold betyr ikke at vi ikke kan klare matvaresituasjonen, men de er en oppfordring til å legge til side all den mat som overhodet er mulig. Ingen må bruke av matlagrene sine nå i den tro at krigen snart er slutt og alle sorger slukt. Og alle må i kritiske situasjoner dele maten sin med dem som ingen har - og ingen mulighet til å skaffe.

Full beskjeftigelse etter krigen.

Frederick L. Taylor, som er amerikansk visesresident Henry Wallace i en tale for en tid siden på to forutsetninger: "En demokratisk verdensorganisasjon og full beskjeftigelse". Eden har uttrykt det samme på følgende måte: "Det blir aldri varig fred i verden uten et økonomisk system som gir den mannlige og den kvinnelige som vil arbeide, muligheter for det".

I en artikkel i forrige nummer "Tid og tenke" gjorde vi rede for den revolusjon i tenkesettet, som har funnet sted under krigen når det gjelder samfundets ansvar for beskjeftigelse og oppstillingen av full beskjeftigelse som det store fremmålet. Denne revolusjonen tvinger staten til en mer aktiv innstilling til produksjonens problemer. Vi føres inn i det som kalles planøkonomi. Begrepet planøkonomi defineres i alminnelighet som en aktiv og sentralisert ledelse av produksjonen. Det er ikke ensbetydende med sosialisering, med uttrykket menes at produksjonen i et land gjøres til gjenstand for en bevisst planlegging med det formål å skaffe såvidt mulig full beskjeftigelse. Dette kan imidlertid vanskelig skje uten at de offentlige myndigheter gjennom stat og kommune tar del i planleggingen av produksjonen. Mest praktisk for etterkrigstiden er det at det offentlige og det private næringsliv og dets organisasjoner samarbeider for å utarbeide en plan og legge til rette forutsetningene for full beskjeftigelse - alt etter den politiske oppfatning som greier styret i landet og det økonomiske system som er gjældende.

I alminnelighet vil dette si at det offentlige setter opp et program for sin bygge- og anleggsvirksomhet og innordner disse arbeider i den felles plan for beskjeftigelsen. Videre at stat og kommune i sin skatte- og sosialpolitikk legger an på å oppmuntre foretagssomheten og følger en linje som bidrar til å skape utjevning mellom virksomheten i gode og dårlige tider. Før krigen innskrenket det offentlige seg til dette. Slik som forholdene ligger an etter denne krigen, vil det være nødvendig å gå videre. Det må treffes forholdsregler for å regulere investeringen, både den private og den offentlige. Til en viss grad forsøkte man seg med en slik regulering også før krigen. Men man innskrenket seg vesentlig til å bruke diskontoskruen som regulatur. Renten ble hevet etterhvert som høykonjunktoren nærmet seg klimaks og senket når konjunktoren viste tendens til å gå ned. Nå gjør ikke forholdene det mulig å bruke rentenidlet med samme utsikt til effekt som før. Det kan også diskuteres om diskontoen før krigen hadde sårlig konjunkturutjevneende betydning.

Målet full beskjeftigelse er utdeltbart knyttet til flere andre store problemer. Skal målet nås, så man først og fremst bli herre over konjunktursvingningene. Hva er det som bestemmer konjunktureres vekslning, det vil si vekslningen mellom gode og dårlige tider? Minst hundre teorier eksisterer om dette før krigen, men i alminnelighet så man fenomenet i sammenheng med forandringene i kapitalinvesteringen, det vil si forandringene i etterspørselen etter og forbruket av kapitalvarer eller mer populært uttrykt ny anlegg og utvidelser innen produksjonsvirksomheten.

Menneskets behov for mat, klær og andre livsfornödenheter er noenlunde konstant. Det er et visst minimum som må dekkes, hvor langt man går over dette avhenger av faktorer som kjøpeevne, sparsomsen innad folket, den tilvante levestandard etc. At behovet for nye forbruksvarer er konstant, vil igjen si at avsetningsmulighetene for jordbruk og fiskerier og for den industrien som produsere forbruksvarer er noenlunde konstante. Avsetningsmulighetene avhenger av kjøpeevnen. Men den svinger med virksomheten innen den delen av næringslivet som kalles kapitalvarerindustrien, innen jern-, jøstål-, maskin- og garveindustrien, som igjen svinger med anleggs- og byggevirkosaheten.

Det gjælder å sikre denne virksomheten en jevn avsetning. - Den økonomiske utvikling har vært bunnat til store behov som er oppstått ved utnyttelsen av oppfinnelser i kommunikasjoner og industri. Vi kan bare tenke på jernbanbyggingen og på utviklingen av nye industrier med produksjon av f. eks. biler, radioser, kjøleskåp. En slik utvikling foregår stadig. Men den blir etterhvert mangfoldigere og mindre lett overskuelig. Når det skjer

tilbakeslag, så skyldes det overdrivelse. Investeringen blir for stor i forhold til øyeblikkets behov. Vi kjæner slike kriser for skipsfarten, særlig tankfarten, for søvrenvæden, hvalfangsten og boligbyggingen. Nytt vikingen og nyskapingen går utterspørselen etter arbeid, driver lønningene i været og hever kjænskrefter. Virkningen serer seg gjænnom hele den økonomiske livet og påvirker både den enkelte og statens og kommunenes finanser og levestet. Men når kulminasjonen er nådd, vender tilbakeslaget seg og virkningen gætt igjen gjænnom hele samfundet og fører også følger for forbruksvernerproduksjonen. Kjøpeevnen minsker, produksjonen synker over all og arbeidsledigheten tiltar.

I et surdt samfund er det alltid en økonomisk vekst som gir seg uttrykk i stigende levestandard og stadig høyere produksjon og omsætning. Men regnet før krigen den normale veksten i verden til et par prosent pr. år. Når vi ser på f. eks. de norske produksjons- og beskjeftigelsess tallene, springer det sterkt i øyene hvor meget beskjeftigelsen har svinget og hvor langt vi har vært fra det nå etterstrøvede målet: konjunkturutjevning og konstant full beskjeftigelse. Tallene viser også at det rænger meget på at staten har ført en målbevisst beskjeftigelsespolitikk. Ivertimot, statens egen virksomhet har øket med den private i gode tider og avtatt i de dårlige.

Den norske industrietatistikkon viser en svingning i utførte tilaeverk i perioden 1926-28 mellom ca. 250 millioner og ca. 365 millioner. I levkonjunkturårene blir 1930 var tilaeverkallet ca. 300 millioner pr. året, i høykonjunkturåret 1937 394 millioner. Den utbetalte lønn svinger selvægt med beskjeftigelsen, men det er en jevnere stigningskurve. I 1930 var lønningene 369 millioner, i 1935 ca. 500 millioner. Det gir tilvekst for lønningens og dermed levestandardens økning. Men hele stigningen er ikke reell, prisstigningen kommer til. Ser vi på den private bygge- og anleggsvirksomheten - som ikke er innløffet i de nevnte tallene - så viser den en enda sterkere stigning - nemlig fra under 30 millioner tilaeverk i 1930 til ca. 55 millioner i 1938. Statens anlegg- og byggevirkosahet steg samtidig fra 19,5 mill. tilaeverk i 1939 til 35 mill. i 1939. Den var lavest, meget lavere i de dårlige årene, og høyest, meget høyere i høykonjunkturårene.

Forklæringen er selvægt at statens finanser svinger med tidene og at budgættmessige hensyn fører til reduserte utgifter i dårlige tider. Først når det blir virkelig kritisk er staten og kommunene tvunget til å sette igang "nødsarbeider". Istedet burde staten føre planøkonomi med balansering av budgættene over lengre perioder, med igangsettelse av "ikke-rentable" offentlige arbeider i dårlige tider etc.

I overgangstiden blir plan en absolutt nödværnighet. Soldater, flygere etc. kommer fra utlandet med berettiget krav om beskjeftigelse. Dertil kommer de 150.000 parsomer som nå arbeider direkte for tyskerne. De kan ikke uten videre gå tilbake til sine gamle beskjeftigelser. Når det gjælder industriarbeidene vil fabrikkene i den første tiden mangle brænsel og råvarer for å komme igang. Tyskerne har overvæltet mindre ådelagt tilaene for fiskerier etc. På langre sikt vil også eksport- og avsetningsmulighetene spille inn. Dærmest er det store arbeider som det laster med og som må utføres for andre. Vi har hele gjænnopbyggingen etter krigen: herjingen, for å sette igang industrien og byggevirkosaheten, må det skaffes brænselsmidler, råstoffer og maskiner fra utlandet. Dertil mat, klær og andre fornödenheter til befolkningen, livs gænderbe er utslitt og hvis fysisk er preget av mangelfull ernæring. Jordbruket trenger krefter for å få opp produksjonen av meloniprodukter og kjøtt. Kort sagt, det vil være et veldig behov for valuta. Men det vil ta tid før eksporten kommer igang, og var handelsflåten er redusert til det halve. Vi kan ikke regne med mer enn 50% av frektingtektene før krigen og 3/5 av eksportinntektene det første året etterat produksjonen er kommet igang. De oppsærte frektingtektene vil ikke strække til. Det blir nödværnig å låne fler hundre millioner kroner i utlandet og likovelsere inn på igærtten.

Det betyr et vi blir bunnat til rasjonering, til importregulering og valutakontroll i tiden fremover og til streng priskontroll. Men kan ikke bare si: Vi får sette igjen den innenlandske produksjonen. Dertil trengs

det da Jurevs innsats av navn er kjent. Allerede må skal det gis en del råd og anvisninger.

1. Signalet til aksjon blir i tilfelle gitt av Hjemmefrontens Ledelse.
2. Ordren utsendes gjennom den fri presse.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens Ledelse.

Spontane aksjoner har ingen sjanse til å kunne føres til en heldig slutt, men vil bare bringe nød og ulykke. Vår på vakt overfor nazistiske provokasjoner. I Oslo ble det således for en tid siden gjort et forsøk på å sette igang generalstreik i provokatorisk hensikt.

Skal aksjonen få den nødvendige slagkraft, må den omfatte alle, både ånds- og kroppsarbeidere, sjefar som underordnede. De få unntak som må gjøres vil det senere bli gjort klart rede for.

Med sikte på de vanskelige forsyningsforhold som kan oppstå, er det også tidligere rådet til å sørge for, såvidt mulig, å ha mat i huset.

Vi vet det er vanskelig, så smutt det mer ned mat fra før, men litt måtte kunne gjøres. Særlig na familier med spebarn, søke å ha litt tørrmelk eller hermetisk melk i huset. De som måtte ha denslags, må vise sin samfunnsånd og overlate dette til familier med spebarn.

I en kritisk situasjon kan tilførselen av vann, gass og elektrisitet bli avstengt. Men bør derfor også på andre måter forberede seg. Forberedelse bør gjennomføres uten unødig utsettelse, da en aksjon kan bli påkrevd når som helst.

En aksjon av slikt art vil ikke bli brukt uten nødvendighet, men krever våre interesser eller vår ære som folk det, så både kan og vil den bli satt i verk.

Da kreves det av hver mannmann at han følger parolen:
Men som svikter, vil han bli slått.

Forsvar i Jugoslavia.

Mens de russiske hærer og de jugoslaviske partisanstyrker legger en stadig fastere jernring rundt Beograd, tyskernes hovedstøttepunkt i Jugoslavia, kommer meldingen i den tid jugoslaviske kringkastinga om at general Michailovitj nå har sluttet seg til marskalk Tito. Hermed er stridighetene mellom de to partisanhæverne - som verden har fulgt med aldri svikter interesse - forhøpningvis slutt og de samlede krefter kan settes inn på en rask befrielse av de deler av landet som ennå er okkupert.

Etter at de tyske styrker i april 1941 hadde trampet Jugoslavia ned, trakk restene av den jugoslaviske hæren seg opp i de montenegroiske fjell under ledelse av den berømte oberst Drasja Michailovitj. I juni samme år åpnet han en geriljeoffensiv mot tyskerne, støttet til de storserbiske skytterlagene - "tsjejnisi". Hvilke militære og politiske planer Michailovitj enn hadde, så står det fast at han og hans menn i dette mørke krigsåret ga mot og håp til resten av det okkuperte Europa som delvis var lammet etter "knock-outen". Først et år senere begynte f. eks. de franske maquis-styrkene å gro fram.

Tyskernes - og de innenlandske quislingers - høysynsløst brutale "nyordning" av Jugoslavia, skapte etter hvert en allmennlig folkensinnsning mot undertrykkning; befolkningen ville heller dø med våpen i hånd enn å la seg slakte vergefjelt ned. I løpet av høst månedene 1941 dukket det opp flere og flere større og mindre partisangrupper som fikk kontroll over betydelige deler av landet. Michailovitj prøvde å innordne disse gruppene under seg; men all våren 1942 kom det til brudd mellom de militære og de folkelige partisanbevegelsene. De siste sluttet seg sammen i "Den nasjonale befrielsesekserkion under ledelse av den kroatisk metallarbeideren Josip Broz, Tito" Og snart gjed lygdepunktet i motstanden over til hans styrker.

Grunnene til fiendskapet mellom Tito og Michailovitj og til Titos seier var flere: Jugoslavia består av mange folkeeluser som har forskjellig livshistorie og forskjellige kulturelle tradisjoner. Dette har resultert i stadige rivninger, særlig mellom de to viktigste folkegruppene i staten,

serberne og kroatene. Det er sikkert feil på begge sider, men serbernes tendens til å spille herrefolk og drive en "storserbisk" politikk - en imperialistisk utenrikspolitikk og en anti-demokratiske innenrikspolitikk - er iallfall lite populær blant de andre folkestammene. Og Michailovitj er - eller var iallfall - storserber. Et av målene hans med geriljekrigen mot tyskerne har nok vært å prøve å få strupetak på kroatene. Han regnet antagelig med at tyskerne måtte bryte sammen, og da ville han - og storserberne - stå som seierherren i Jugoslavia. Men de tyske Balkan-armeer tilføyde ham alvorlige nederlag, som svekket hans styrker og iddele - den på forhånd meget lille - tillit han hadde hos befolkningen. Styrkene sine fikk han ikke rekruttert og lovmessene fra de allierte svant inn. Generalen innskrenket seg til å holde en liten armé i fjellene og avventet begherhetenes utvikling. Han undergravde imidlertid ytterligere sin autoritet ved i så stor utstrekning å spare på sine styrker for å sette dem inn i det "rette" øyeblikk. Tito, en utvilsomt dyktig leder og organisator, var mer aktiv, fordi han skjønte hva som sveiset styrkene sammen: kamp. Michailovitj begynte også et tvetydig politisk spill for å ha sitt på det tørre. Det er lite sannsynlig at han har konspirert med tyskerne slik som det her vært påstått, men det skal være på det rene at han har hatt kontak med bla. italienske fascistler for å skape en fascistisk anti-tysk blokk. Michailovitj selv benekter på det voldsomste beskyldningen om at han er samarbeidsmann eller quisling. At han nå er gått med Tito, beviser i og for seg intet. - De storserbiske styrkene skrumpet etter hvert inn til 10-20 000 menn, mens Titos arme snart utgjorde flere hundre tusen. Dette skyldes først og fremst at Tito bygget på et bredt folkelig grunnlag. Personen lig er han nok kommunist og holdes under armene av Moskva, men bevegelsen hans er en folkeforbevegelse av alle krefter i Serbia og Slovenia og en stor del også i Kroatia, og de ikke-kommunistiske partiene dominerer bevegelsens politiske linje. De vestallierte som i begynnelsen stilte seg noe reserverte til den kroatisk metallarbeideren, oppdaget også dette ettersom. De innskrenket lovmessene til Michailovitj og sendte dem til Tito isteden.

Konflikten var ikke bare en strid mellom to partisanhæverne. Det et politiske spill gikk høyt. Michailovitj var blitt utnevnt til krigsminister i den jugoslaviske eksilregjeringen i London, som representerte de så mange storserbiske tendensene. Kong Peter var politisk et ubeskrevet blad, men var ikke særlig populær i hjemlandet hvor man husket faren kong Alexander diktatoriske regime. Regjeringen var imidlertid anerkjent av de allierte.

Men skritt for skritt manøvrerte Tito seg fram. I de områder hans styrker etter hvert befridde ble det opprettet regulært postvesen, postvesen, skolevesen og utstrakt kommunal selvstyre. Som et centralt organ ble det opprettet et antifascistisk råd "Avnati" med advokat Ivan Ribar som sjef. (Ribar var også president for den konsultative jugoslaviske forsamlingen i 1919). Partisanbevegelsen anerkjente ikke regjeringen i London. De vestallierte som hittil uten forbehold hadde støttet kong Peter og eksilregjeringen prøvde å medle mellom Tito og Michailovitj, men uten annet resultat enn at de ble oppmerksomme på den sistes noe tvilsomme forhold. I 1943 ble så også antifascistiske rådet omdannet til et slegs parlamenti med 240 medlemmer, samtidig som det ble opprettet en nasjonalkomite - en provisorisk regjering - med et demokratisk program og Ribar som sjef. Eksilregjeringen (som var flyttet til Kairo) protesterte mot dette, men de vestallierte, så dog ikke ville slå banden av den konstitusjonelle Kairo-regjeringen, anerkjente Tito som høyeste sjef for den jugoslaviske motstandsbevegelsen. Russerne gikk et skritt videre og anerkjente nasjonalkomiteen som Jugoslavia eneste lovlige regjering. - Grittene og amerikanerne konsentrerte seg der nest om å forlike den jugoslaviske hjemmefronten og emigrantkretsene. Den storserbiske halv-fascistiske Puritsj-regjeringen måtte gå av og isteden ble det dannet et jugoslaviske tremannsråd med den sterkt antiserbiske kroat dr. Subasitsj. Dette rådet har hatt flere overleggninger med Tito på jugoslaviske territorium og enig er oppnådd i flere viktige spørsmål. Dertil h kong Peter utropt Tito til innskrenket militær overstbefalende og forpliktet seg til å la en folkevstemning avgjøre spørsmålet om hans krone.

materieler, maskiner og brænslemidler som må importeres. Veifor- og husbygging skaffer ikke mat og klær. Det forutsetter import, og jo større jo større kjøpsveien, dvs virksomheten, er.

Derfor blir det nødvendig med en fortsettelse av den investerings- og Teringen som er innført under krigen. Men den må bli positiv, ikke negativ som under tyskernes regime. Arbeidskraften må dirigeres til de virksomheter som først trengs og som derfor må få fortrinnsrett til valutatildeling. Det betyr igjen at kapitalinvesteringen må reguleres. En plan må utarbeides som samarbeider alle hensyn slik at det blir en økende vekst i våre ressurser. Eksporten, skipsfarten, fiskeriene og jordbruket må planmessig gjenreises og utvides. Bare på den måten kan vi skaffe oss - og etterhvert øke tilgangen på - de livsformødenheter og goder som vi har manglet eller fått for lite av under krigen, bare på den måten kan vi ha håp om å nå fram til den grad av bevegelsesfrihet som vi måtte ønske, og bare på den veien kan vi nå målet: full beskjefligelse og øket levestandard.

Det skulle ikke mangle arbeidsoppgaver. Byggevirksomheten og skipsbygningen er begge sterkt arbeidsslukende virksomheter. Omkring 60% av f.eks. av skips kostende går til arbeidslønn. I Norge trenger vi å bygge 5 à 600 000 tonn om året i en 8-10 års periode etter krigen. Før krigen bygget vi i høyden 60 à 70 000 tonn dv. herhjemme, men våre verksteders kapasitet kan bringes opp i 200 000 tonn dv om året. En slik økning ville bety meget også for resten av jern- og maskinindustrien, som er den største industrien vår målt etter arbeiderantall. En stor jernimport blir da nødvendig. Hjemme industrien skulle ha gode vilkår om den får råstoff nok; likeså treforedlings- og trelastindustrien. På verdensmarkedet vil det bli mangel på disse varene. I lengden spørres det dog hvordan konkurransen med kanadierne vil bli av og hvor effektiv den celluloseindustrien som er bygget opp i Sydstatene i USA kommer til å bli. Nye produksjoner vil kunne taes opp. - Det blir viktig at skattepolitikken ordnes slik at det skapes en spore for nødvendige nystartninger. Staten får tilpasse sin finanspolitikk til den nye politikken, den får balansere budgettene over perioder og gjøre beskatningen elastisk og "produktiv". Den får også - og det er meget viktig - gå inn for å gjøre sin anleggsvirksomhet konjunkturutjevne. Bestillingene får plasseres når tidene begynner å bli dårlige. Det burde i det hele være god regel overalt: Å investere i dårlige tider, for å tjene penger i de gode, en politikk som norske nederier har fulgt med gode resultater.

- 0 -

Snapshots fra Belgia.

1. To dager etter de alliertes landgang i Normandie sendte Londonkrigskastningen ut en oppfordring til sabotasje i hele Belgia. Sabotasjevedlingene gikk straks til verket. I nesten tre måneder anfallt de dag og natt tyske forbindelseslinjer, beskyttet luftlandsetninger av tropper og materiell, samt militære opplysninger og reparerte viktige anlegg som tyskerne hadde ødelagt. Den hemmelige armeen opprettet 75 utrustningsdepoter over hele landet som kunne utruste ca. 45 000 mann. Den 2. sept. ble ordren gitt til geriljakrig over hele landet. Fram til 20. sept. hadde den hemmelige armeen tatt i alt 10 000 fanger, deriblandt tre generaler.

2. Bogostrikingen i det befrikk Bryssel skal ha vært ennå større enn i Paris. Det var såvidt de britiske tommyene klarte å manøvrere seg gjennom den jublende og syngende folkemengden. En av dem sa: "Dette er første gang siden "day D" at noen har budt meg en sigarett istedenfor å bombe meg for en."

3. En belgier tolket for en amerikansk journalist sin nasjons følelser i anledning befrielsen fra Gestapo-terrøren. "Det jeg mener med frihet sa han, er å høre det ringe på døren min kl. 6 om morgenen og være sikker på at det er melkemannen."

4. Belgia har forsøkt alle utenrikspolitiske systemer. Nøytralitet, alliansepolitikk og noe midt imellom som ble kalt selvstendig politikk, des uten spilte landet en rolle i oppbyggingen og vedlikeholdet av det kollektive sikkerhetssystemet. Men p.g.a. av sin uheldige beliggenhet ble Bel-

gia likevel invadert, okkupert og plyndret av tyske tropper to ganger i løpet av 25 år. Trygghet og sikkerhet er derfor livskravet for det belgiske folket. I et intervju i august i år uttalte den belgiske statsministeren Pierlot sin mening om gårsdagens og morgendagens sikkerhetsproblemer.

"Versailles-traktaten var det ikke noe å si på", mener Pierlot, "men dens bestemmelser ble ikke satt igjennom. Feilen var at man brukte storsleggen så lenge Tyskland var svakt, mens man etterhvert som Tyskland ble sterkere og sterkere spædde ut medisinene slik at den tilslutt ble uten virkning. Vi belgiere gjorde vår plikt. Vi var med ved Rhinen og i Ruhr. Vi hadde sete i Geneve. Vi dro oss ikke unna noen forpliktelser. Locarnoavtalen fant belgiere rede for samarbeid. Men den søndagsettermiddagen da tyskerne i 1936 toget inn i Rhinland, styrtet både Versailles og Locarno sammen. Det fantes ingen sikkerhetspolitikk langre - intet samarbeid innenfor en kollektiv ramme. Vi måtte selv beskytte vår sikkerhet. Vi dro oss inn i vårt skall. Det var kanskje ingen politikk. Det var en nødutvei. Vi avstod dermed fra å føre en aktiv utenrikspolitikk. Vi rustet opp 22 divisjoner og erklærte at vi ville slåss mot enhver angriper. Og det belgiske folket gav villig sitt bidrag til forsvaret. Hva mer kunne vi gjøre? Husk Münchenoverenskomsten." - På enkelte hold har man bebreidet Belgia at det ikke, før den annen verdenskrig brøt løs, ville inniåte seg på et intimt militært samarbeid med England og Frankrike. "Jeg skulle gjerne ville se den europeiske småstaten som tar risken på å gå i krig et øyeblikk tidligere enn nødvendig", sa Pierlot. "Jeg har ennå til gode å møte den statssjefen i et lite land som resolutt fører igjennom en politikk som stemmer overens med de moralske prinsippene, for det fins kollektive sikkerhetsregler. Jeg ville beundre mannen, men jeg har aldri truffet han. - Belgia var ikke nøytrale av overbevisning. Men vi hadde ikke noe valg.

For morgendagens Europa og for oss belgiere kan jeg bare se to veier. Den ene fører til en effektiv kollektiv sikkerhet. Den andre driver oss tilbake til isolasjon og mot en tredje verdenskrig. Vi kommer til å gå den andre veien bare hvis vi blir tvunget til det - hvis forsøket på å bygge opp et sikkerhetssystem går i vasken. - Sikkerhet er nemlig et livsvilkår. Uten sikkerhet kan man ikke legge planer for framtiden. Hva tjener det til å sammenkalle internasjonale konferanser og diskutere sosiale, økonomiske eller politiske reformer hvis man ikke kan være sikker på å få beholde livet sitt eller landet sitt? - Skal vi ha et nytt Folkeforbund? Jeg vet ikke. I så tilfelle er det mindre viktig at det blir verdensomspennende og omfatter alle stater enn at alle medlemsstatene har et felles mål. Av naturlige grunner er jeg mer interessert i det som skjer i vårt eget hjørne i verden. Vi håper at Storbritannia tar ledelsen i et sikkerhetssystem hvor franskmennene, hollenderne, luxembourgerne og belgiere står side om side. Våre fire land kommer til å bli ryggraden i et vest-europeisk sikkerhetssystem."

5. I den rekonstruerte belgiske regjeringen fortsetter Pierlots statsminister. De fleste medlemmene kommer fra den belgiske motstandsbevegelsen. 7 av regjeringsmedlemmene tilhører det katolske partiet (konservativt), 5 det sosialistiske, 3 det liberale, 2 det kommunistiske mens 2 er partiløse.

6. Den belgiske regjeringa har sperret alle bankinnskudd og skal dra inn alle løpende sødler. Nye sødler skal utstedes. Alt skal settes inn på å få slutt på inflasjonen. - 0 -

Fra Hjemmefrontens ledelse:

Vårt hemmelige våpen.

Tyskerne truer stadig med sine hemmelige våpen, som de skal sette inn i den siste avgjørende kam, når nöden er størst. Vi har også et slikt våpen, et våpen som vi kan forsikre er effektivt og som vi ikke vil betanke oss på å bruke når situasjonen krever det.

Bruken av vårt hemmelige våpen kan imidlertid ikke improviseres, den må forberedes i sinne og på annen måte.

Det er derfor nødvendig at kvinne som mann gjør seg fortrolig med at